

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

İsmayil Hacıyev

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

ŞƏRQ *qapısı*

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 231 (20.885)

10 dekabr 2013-cü il, çərşənbə axşamı

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Naxçıvanda Atıcılıq Mərkəzi fəaliyyətə başlamışdır

Dekabrın 7-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Atıcılıq Federasiyasının Atıcılıq Mərkəzi istifadəyə verilmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov açılış mərasimində iştirak etmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Atıcılıq Federasiyasının sədri Asəf Məmmədov açılış tədbirində çıxış edərək demişdir ki, muxtar respublikada uşaq və gənclərin idmanla məşğul olmasına, onların müxtəlif səviyyəli çempionat, turnir və yarışlarda iştirak etməsinə hərtərəfli şərait yaradılmışdır. Bu sahədə görülmə işlərin məntiqi davamı kimi yaradılan Naxçıvan Muxtar Respublikası Atıcılıq Federasiyası da idmanın bu növünün inkişafında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Atıcılıq Federasiyasının Naxçıvan şəhərində, Şəhur, Culfa və Kəngərli rayonlarında müxtəlif atıcılıq idman klubları yaradılmışdır. Bu gün istifadəyə verilən Atıcılıq Mərkəzi gənclərin atıcılıq idman növlərinə marağının artırılmasında mühüm rol oynayacaqdır. Asəf Məmmədov yaradılan şəraitə görə idmançılar adından minnətdarlığını bildirmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov tədbirdə çıxış edərək demişdir: “2013-cü il martın 18-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində

şəkkürünü bildirmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, ölkəmizdə idmanın inkişafı sahəsində çoxşaxəli tədbirlər həyata keçirilir. Bu gün Azərbaycan beynəlxalq idman yarışlarının keçirildiyi bir ölkəyə çevrilmişdir. Son illər Naxçıvan Muxtar Respublikasında da idman infrastrukturunun inkişafı sahəsində ardıcıl tədbirlər görülmüş,

Respublikası Atıcılıq Federasiyasının fəaliyyətə başlaması və onun Atıcılıq Mərkəzinin yaradılması da bu sahədə həyata keçirilən tədbirlərin davamıdır. Mərkəzdə gənclərin atıcılıq idman növləri ilə məşğul olmaları üçün hər cür şərait vardır. Burada stend və sportinq atıcılığı ilə yanaşı, əyləncəli idman növlərinə də üstünlük verilmiş, tir, peyntbol

vacib məsələdir. Bu baxımdan atıcılıq idman növünün inkişafı mühüm əhəmiyyət daşıyır. Atıcılıq Mərkəzində bütün bunlar nəzərə alınmış, hərbi-idman oyunlarının və təlimlərinin keçirilməsi üçün lazımi şərait yaradılmışdır. Muxtar respublikanın ümumtəhsil məktəblərinin və Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin Atıcılıq Federasiyası ilə əlaqələri genişləndirilməli, təlimlər təşkil edilməli, şagird və kursantlara silahdan istifadə qaydaları öyrədilməli, onların ilkin hərbi hazırlıq səviyyələrinin yüksəldilməsi diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır. Qısa müddətdir, fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, hazırda federasiyanın 300-dən artıq üzvü vardır. Atıcılıq Federasiyası bundan sonra da gənclərin bu idman növünə marağının artırılması sahəsində fəaliyyətini gücləndirməli, kütləvilik təmin olunmalıdır”.

Ali Məclisin Sədri Atıcılıq Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması münasibətilə bir daha kollektivi təbrik etmiş, açılışı bildirən lenti kəsmişdir.

Məlumat verilmişdir ki, Atıcılıq Mərkəzində inzibati bina, iki stend və sportinq meydançası, oxçuluq və tir sahələri, peyntbol meydançası, hərbi-idman oyunlarının keçirilməsi üçün ərazi vardır. İnzibati binada qeydiyyat, silah və digər otaqlar yerləşir.

Binanın foyesində quraşdırılan elektron lövhədə Atıcılıq Mərkəzinin təqdimat filmi

bədən tərbiyəsi və idmanın hazırkı vəziyyəti və qarşıda duran vəzifələrlə bağlı keçirilən müşavirədə Atıcılıq Federasiyasının yaradılması qərara alınmışdı. Bundan sonra Naxçıvan Muxtar Respublikası Atıcılıq Federasiyası təsis olunaraq Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmişdir. Qısa müddət ərzində fe-

müxtəlif idman növləri üzrə federasiyalar yaradılmışdır. Artıq muxtar respublikada beynəlxalq idman yarışları keçirilir, idmançılarımız ölkə və beynəlxalq əhəmiyyətli yarışlarda uğurla çıxış edirlər.

Ali Məclisin Sədri demişdir: “Muxtar respublikada idman federasiyaları yaradılarkən

və digər sahələr istifadəyə verilmişdir. Bu da gənclərin asudə vaxtının səmərəli təşkilinə şərait yaradacaqdır. Eyni zamanda quraşdırılan müasir avadanlıqlar mərkəzdə beynəlxalq yarışların keçirilməsinə, ərazinin düzgün seçilməsi isə təhlükəsizlik qaydalarına tam əməl edilməsinə imkan verəcəkdir”.

izlənilmiş və Naxçıvan Muxtar Respublikası Atıcılıq Federasiyasının internet saytı haqqında məlumat verilmişdir.

Bildirilmişdir ki, www.naf.nax.az internet saytı 3 dildə hazırlanmışdır. Saytda elektron müraciət bölməsi yaradılmışdır. Bu bölmədə qeydiyyatdan keçməklə Naxçıvan Muxtar

derasiya formalaşmış və fəaliyyəti təmin edilmişdir. Bu gün isə Naxçıvan Muxtar Respublikası Atıcılıq Federasiyasının yeni Atıcılıq Mərkəzi istifadəyə verilir”.

Ali Məclisin Sədri bu münasibətlə tədbir iştirakçılarını təbrik etmiş, təşkilatçılara tə-

onların qarşısında gənc idmançıların yetişdirilməsi ilə yanaşı, idmanın kütləviliyinə nail olmaq da əsas vəzifə kimi qoyulmuşdur. Çünki idmanın kütləviliyinin təmin olunması fiziki cəhətdən sağlam gənc nəslin yetişdirilməsində vacib amildir. Naxçıvan Muxtar

Ali Məclisin Sədri demişdir: “Bu gün Azərbaycan müharibə şəraitində yaşayır. Ona görə də ölkəmizdə, eləcə də muxtar respublikada gənclərin hərbi vətənpərvərlik ruhunda böyüdülməsi, onlara ilkin hərbi vərdişlərin öyrədilməsi və ordu sıralarına hazırlanması

Respublikası Atıcılıq Federasiyasına üzv olmaq mümkündür. Üzvlük vəsiqəsi alan hər bir şəxs isə mərkəzdə idmanın bu növü ilə məşğul olmaq və bir qayda olaraq, keçirilən yarışlarda iştirak etmək hüququ qazanır.

Ardı 2-ci səhifədə

Həmçinin üzvlüyü olan perspektivli idmançılara ölkə və beynəlxalq miqyaslı yarışlarda iştirak etmək imkanı yaradılır.

Ali Məclisin Sədri mərkəzdə istifadə olunacaq silah və avadanlıqlara baxmışdır.

Məlumat verilmişdir ki, atıcılığın stend və sportinq növləri ilə məşğul olmaq üçün silahlar, eləcə də qulaqcıq, gözlük və qoruyucu jiletlər alınmışdır. Mərkəzdə silahla davranış qaydalarına və təhlükəsizliyin təmin olunmasına xüsusi fikir verilir. Burada idman silahlarından istifadə etmək üçün xüsusi qaydalar da müəyyən edilmiş, atış meydançala-

rında stendlər qoyulmuşdur. Təhlükəsizliyin təmin olunması üçün ərazidə müşahidə kameraları və yangından mühafizə məntəqələri yaradılmışdır.

Stend və sportinq atıcılığı meydançaları bütün texniki inventarlarla təchiz olunmuşdur. Burada beş ayrı nöqtədə ucan hədəf aparatları quraşdırılmışdır. Elektron sistem vasitəsilə idarə olunan aparatlardan saniyədə 15-42 metr sürətlə atılan hədəflərin atış sürəti idmançıların istəyinə uyğun olaraq nizamlanır.

Atıcılıq Mərkəzinin ərazisində oxçuluq

idman növü ilə də məşğul olmaq üçün hədəflər quraşdırılmış, ox və yay alınmışdır. Ox meydançasında atışlar eyni zamanda iki xətt üzrə həyata keçiriləcəkdir. Burada tir meydançası da istifadəyə verilmiş, bu məqsədlə silah alınmış, 10 və 25 metrlik məsafələrdə tirlər quraşdırılmışdır. Mərkəzdə eni 54, uzunluğu isə 93 metr olan Peyntbol meydançası yaradılmış, ikihissəli 150 yerlik tribuna inşa olunmuşdur. Tribunalın bir hissəsi peyntbol, bir hissəsi isə stend və sportinq yarışlarının izlənilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Ali Məclisin Sədri idmançıların nümunəvi çıxışlarını izləmişdir.

Mərkəzdə hərbi-idman oyunlarının keçirilməsi üçün də şərait yaradılmış, açıq idman qurğuları və müvafiq maneələr düzəldilmişdir. Bu da məktəblilərin ordu sıralarına xidmətə hazırlanması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Həmçinin ərazidə müasir işıqlandırma və suvarma sistemləri qurulmuş, geniş yaşıllaşdırma və abadlıq işləri görülmüş, kafe fəaliyyətə başlamışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin mətbuat xidməti

Heydər Əliyev Muzeyinin xatirə dəftərindən

Torpaq altının, üstünün zəngin sərvətlərinə görə tanınar. Yurd qədimliyi, üstündə pərvəriş tapan xalqın ululuğu ilə müqəddəsləşər. Vətənə bəşər tarixinə bəxş etdiyi nadir dühalara, böyük şəxsiyyətlərə görə səcdə edirlər.

Hansı meyardan yanaşsaq, hansı prizmadan baxsaq, qədim Naxçıvan torpağı müqəddəs məkandır. Altı da, üstü də zəngin xəzinə olan, hər daşı, hər qayası mifləşən, əsətilrəşən bu diyar bəşərin ikinci yaranış beşiyi, Peyğəmbər yurduudur. Tanrı tərəfindən seçilən bu diyarın ilahi gücü, qüdrəti çağdaş dövrümüzdə də özünü büruzə vermiş, Naxçıvan nəinki Azərbaycana, eləcə də bəşəriyyətə Heydər Əliyev kimi nadir şəxsiyyət yetirmişdir. Bu mənada Naxçıvan torpağı müqəddəslik əlaməti kimi hər bir azərbaycanlı, türk övladı üçün seviləsi, səcdə olunası Vətən torpağıdır. Böyük şəxsiyyətlərdə isə Vətən, yurd sevgisi daha güclü olur. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müdrikliyə söykənən, müqəddəslikdən yoğrulan Vətən sevgisi kimi.

Həyatını xalqının firavanlığına, Vətənin çiçəklənməsinə həsr edən, bu yolda ömrünü şam kimi əridən ümummilli liderimiz Heydər Əliyev haqqında söz demək böyük məsuliyyətdir. Həm də ona görə ki, bu tarixi və nadir şəxsiyyətin bənzərsizliyi, qeyri-adiliyi, böyük qüdrəti həmişə dünyanın

diqqətində olmuş, onun ictimai-siyasi fəaliyyətinin bütün məqamları, dahiliyinin xarakterik cizgiləri mətbuatda dolğun canlandırılmışdır. Eyni zamanda ulu öndərimiz haqqında yazmaq, söz demək hər birimizin qəlbində baş qaldıran istəkdir. Onun xilaskar kimi bitkin obrazı qəlbimizdə qərar tutub və zaman keçdikcə bu nadir şəxsiyyətin qüdrəti öz əzəmətilə insanları düşünməyə sövq edir.

Müstəqil dövlətimizin qurucusu və yaradıcısı olan ümummilli liderimiz haqqında çox yazılıb, yüksək fikirlər söylənilib, sanballı əsərlər ərsəyə gətirilib. Sözsüz ki, gələcəkdə də yazılacaqdır. Ulu öndərin dünya siyasətinə verdiyi töhfələr ən yüksək səviyyəli elmi mərkəzlərdə araşdırılacaq, öyrəniləcəkdir. Çünki onun ideyaları yeniləşən dünyanın ən mühüm tərkib hissəsinə çevrilib.

Ulu öndər Heydər Əliyevin böyük qüdrəti, müdrikliyi Azərbaycanı, onun xalqını nəinki xilas etdi, eyni zamanda varlığını dünyaya tanıtdı. Azərbaycanın naminə şahid olmağa hər an hazır olan, azərbaycanlı olması ilə böyük fəxarət duymasını bəyan edən bu dahi şəxsiyyətin bütün fəaliyyəti bəşəriyyətə məxsusdur. O, məhz Azərbaycanın varlığı, gələcəyi

naminə ömrünü fəda etdi. Azərbaycanı dünyanın siyasi səhnəsindən silinmək təhlükəsindən qurtardı. Onun Azərbaycanı naminə etdikləri də bəşəri xarakter daşıyırdı. Bunu dünyanın böyük şəxsiyyətləri, siyasətçiləri də etiraf edir.

**Əbədi rəhbərsən Azərbaycana,
Ona həyat verdin, sən həyan durdun.
Ölkəni tanıtdın bütün cahana,
Onu sən yaratdın, onu sən qurdun.**

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev mərd, qorxmaz, cəsur adamları sevdi. Çünki özü mərd, cəsur və qorxmaz idi. Heydər Əliyev sədaqəti, etibarı, dəyanəti ən gözəl insani keyfiyyətlərdən hesab edirdi. Çünki özü sədaqətli, etibarlı və dəyanətli şəxsiyyət idi. Heydər Əliyev prinsipiallığı, dönməzliyi, qətiyyəti yüksək qiymətləndirirdi. Çünki özü prinsipial, dönməz, qətiyyətli idi. Heydər Əliyev professionalları irəli çəkməyi xoşlayırdı. Çünki özü hər bir cəhətdən professional idi.

Ulu öndər Heydər Əliyev milyonlarla insan üçün istiqamət göstərən, yol açan bir mayak olub. Yaddaşlara beləcə həkk olunub. Ulu öndər sadə vətəndaş üçün əsl ata, gənclər

Heydər Əliyev Muzeyində Naxçıvan Tibb Kollecinin tələbələrinin iştirakı ilə Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anım gününə həsr olunmuş “Ulu öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan” mövzusunda açıq dərslər keçilmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan

Açıq dərstdə kollecın müəllimi Rəna Vəliyeva mühazirə oxumuşdur. Bildirilmişdir ki, ulu öndərimizin bənzərsiz ömür yolu, zəngin ictimai-siyasi fəaliyyəti müasir tariximizin mühüm və şəərəfli mərhələsini təşkil edir.

O, respublikamızın ictimai-siyasi, eləcə də sosial-iqtisadi həyatında həlledici və əzmkar tədbirləri, təşəbbüsləri ilə nəhəng tarixi missiya yerinə yetirmişdir.

“Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi iki quruluşu – sovet sosializmi və dünya kapitalizmi dövrünü əhatə edir”, – deyən mühazirəçi vurğulamışdır ki, dahi rəhbər bu əks-qütblü ictimai-iqtisadi formasiyaların hər bir qayda-qanunlarına öz siyasi bacarığı ilə sinə gərərək özünün optimal idarəetmə prinsiplərini və metodunu yaratmışdır. Tarixi faktlar bir daha sübut edir ki, ulu öndər SSRİ idarəçiliyinin diktəsilə şəraitin tələblərinə uyğun deyil, Vətəninin və xalqının arzusuna, mənafeyinə söykənən fəaliyyət göstərmişdir.

Ulu öndərimizin quruculuq və vətəndaşlıq missiyasını, həyata keçirdiyi siyasətin nəhəngliyini və incəliyini bu gün bütün dolğunluğu ilə daha dərinədən dərk edirik. Biz tarixi prosesləri ardıcılıqla izlədikdə tarixin gedişində şəxsiyyətin rolunun nə qədər əhəmiyyətli olduğunu dərk edirik. Məhz tarixi prosesdə insanın roluna diqqət yetirdikdə görürük ki, insan özü tarix yaradır. Bu mənada ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan tarixi qarşısındakı xidmətləri tariximiz qədər böyükdür, desək, yanlışmırıq.

Qeyd olunmuşdur ki, dahi rəhbər Heydər Əliyevin Vətənimizə ürəkdən bağlılığı onun Azərbaycanın azadlığı, istiqlaliyyəti, təşəkkülü və inkişafı yolunda apardığı mübarizədə qazanılan qələbələrdə öz əksini tapmışdır.

Sonra tələbələr muzeyin ekspozisiyasına baxmışlar.

Dünən Naxçıvan Özəl Universitetində ümummilli lider Heydər Əliyevin anım günü ilə əlaqədar “Ulu öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik dərsləri” mövzusunda “Heydər Əliyev lektoriyası”nın növbəti məşğələsi keçirilmişdir. Məşğələni giriş sözü ilə universitetin rektoru, professor İsmayıl Əliyev açaraq ulu öndər Heydər Əliyevin bütün fəaliyyəti boyu Azərbaycan dövlətçiliyinə və Azərbaycanaçılıq ideologiyasına xidmətindən danışmış, milli müstəqilliyimizin qorunmasındakı rolundan bəhs etmişdir.

Məşğələdə AMEA Naxçıvan Bölməsinin Tarix, Etnoqrafiya və Arxeologiya İnstitutunun direktor müavini, AMEA-nın müxbir üzvü Hacı Qadir Qədirzadənin “Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin dövlətçilik dərsləri” mövzusunda məruzəsi dinlənilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycanın bugünkü sosial-iqtisadi, elmi və mədəni inkişafının təməli ümummilli lider Heydər Əliyev

tərəfindən qoyulmuşdur. Ulu öndər ötən əsrin 70-80-ci illərində sovet dövlətinin iqtisadi potensialından Azərbaycanda iqtisadiyyatın, elmin və mədəniyyətin inkişafı üçün bacarıqla istifadə etmiş, beləliklə, Azərbaycan xalqının rifahının yüksəldilməsi təmin olunmuş, bu istiqamətdə mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Xüsusilə ölkənin aqrar regiondan aqrar-sənaye regionuna çevrilməsi qarşıya əsas məqsəd kimi qoyulmuşdur. Dahi rəhbər hakimiyyətə gələndə Azərbaycanda 735 sənaye obyekti var idisə, 1982-ci ildə onların sayı 1048-ə çatmışdı. Həmin dövrdə Azərbaycandan dünyanın 65 ölkəsinə müxtəlif məhsullar ixrac olunurdu.

Bildirilmişdir ki, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev Azərbaycanın iqtisadi-mədəni inkişafı, sənayenin, kənd təsərrüfatının, elm və təhsilin idarə olunması üçün yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasına xüsusi qayğı göstərirdi. Dahi şəxsiyyətin göstərişi ilə hər il yüzlərlə gənc ittifaqın müxtəlif ali təhsil müəssisələrinə oxumağa göndərilir, təhsilini başa vurduqdan sonra ölkədə müvafiq sahələrdə ixtisaslı kadr kimi işlə təmin edilirdi. Hərbi kadrların yetişdiril-

məsinə də prioritet vəzifə kimi diqqət yetirilirdi. Ulu öndərin ciddi söyləri və qətiyyəti nəticəsində 1971-ci ildə C.Naxçıvanski adına Hərbi Məktəb yaradılmışdır. 1978-ci ildə qəbul olunan Konstitusiyada Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsbit edilməsi dahi rəhbərin bu sahədə həyata keçirdiyi uzaqqörən və məqsədyönlü siyasətin nəticəsi idi.

Diqqətə çatdırılmışdır ki, ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu müddət ərzində Sovet İttifaqının tərkibində müstəqil Azərbaycanın əsaslarını qoymuş, milli ruhun, milli mənaəviyyatın vətəndaşlarımızın əqidəsinə çevrilməsinə nail olmuşdur. Bunun nəticəsidir ki, ölkəmiz 1991-ci ildə öz dövlət müstəqilliyini yenidən bərpa edə bilmişdir. 1991-1993-cü illərdə hakimiyyətdə olan adamların səriştəsizliyi ucbatından Azərbaycan müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalsa da, 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə ümummilli liderin yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışı tariximizə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil olmuşdur. Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi əbədi varlığını təmin etmişdir.

Məşğələyə ali təhsil ocağının rektoru İsmayıl Əliyev yekun vurmuşdur.

Ümummilli liderimizin xatirəsi anılır

Babək rayonunda ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin anım günü ilə əlaqədar “Ulu öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsili” mövzusunda konfrans keçirilmişdir. Konfransda rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Səlvər Hacıyevin, Təhsil Şöbəsinin müdiri Kamil Kazımovun, Şəkarabad kənd tam orta məktəbinin direktoru Sədaqət Mahmudovun, Babək qəsəbə tam orta məktəbinin müəllimi Gülxar Novruzovanın, Cəhri kənd 2 nömrəli tam orta məktəbin müəllimi Qadir Əkbərovun çıxışları olmuşdur.

Çıxışlarda qeyd edilmişdir ki, Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün

dövlərdə təhsilin inkişafı, təhsil işçilərinə müntəzəm diqqət və qayğı ümummilli liderimizin ciddi önəm verdiyi prioritet istiqamətlərdən biri olmuşdur. Azərbaycan təhsilinin yüksək sürətlə inkişafı məhz ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevin 1969-cu ildə Azərbaycanda hakimiyyətə gəlişindən sonra ölkəmizdə orta və ali təhsilin yüksək səviyyədə inkişafı təmin edilmiş, o cümlədən ölkədən kənarda kadr hazırlığına başlanılmışdır. Məhz ümummilli lider Heydər Əliyev

1970-80-ci illərdə SSRİ-nin 50-dən artıq şəhərinin 170-dən çox ali məktəbində ölkəmizin elm, təhsil və mədəniyyətinin 80-dən artıq sahəsini əhatə edən 250-dən çox ixtisas üzrə 15 mindən artıq azərbaycanlı gəncin ali təhsil almasına köməklik göstərmişdir. Bütün görülən bu işlər Azərbaycan xalqının gələcəyi üçün atılmış addımlar olmuşdur. Bir faktı yada salmaq lazımdır ki, 1970-ci ilə qədər ölkədən

kənarda təhsil alanların 40 faizi azərbaycanlı idisə, 1970-ci illərin sonu və 1980-ci illərin əvvəllərində bu rəqəm 97,7 faizə yüksəlmişdir.

Bildirilmişdir ki, təhsili millətin gələcəyi adlandırən ulu öndər ölkə-

mizə ikinci rəhbərliyi dövründə də təhsil islahatlarının aparılmasını ciddi vəzifə kimi qarşıya qoymaqla və beləliklə də, ölkə təhsilinin qabaqcıl dövlətlərin təhsil sistemlərinə inteqrasiyası yolu ilə inkişafına möhkəm zəmin yaratmışdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin əzəmətli şəxsiyyəti, böyük rəhbərin Azərbaycana, doğma xalqına həsr edilmiş ömür yolu bugünün və gələcəyin gəncləri üçün parlaq nümunə, tərbiyə məktəbidir. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, müdrik rəhbər Heydər Əliyevin əziz xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaqdır.

Xəbərlər şöbəsi

1948-ci il dekabrın 10-da Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Məclisi İnsan hüquqları haqqında Ümumi Bəyannamə qəbul etmişdir. Həmin tarixdən etibarən hər il dekabrın 10-u bütün dünyada “İnsan Hüquqları Günü” kimi qeyd olunur.

Demokratiya, inkişaf, insan hüquq və azadlıqlarına hörmət bir-biri ilə üzvi surətdə bağlı olan və bir-birini şərtləndirən amillərdir. İnsan hüquqları müxtəlif iqtisadi və siyasi sistemlərin, ideologiyaların və mədəniyyətlərin mövcud olduğu müasir dünyamızda insanların və cəmiyyətləri birləşdirən vacib meyardır. Çünki insan hüquqlarına hörmət, insan hüquqlarının qorunması bəşəri dəyərlərə qovuşmağın əsas yoludur. Müstəqil Azərbaycan Respublikası bu gün dünya birliyinin tamhüquqlu üzvü kimi demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət yolu seçmiş, insan hüquqları üzrə əsas beynəlxalq konvensiyalara qoşulmuş, ölkəmizdə insan haqlarının təmin edilməsi sahəsində zəngin qanunvericilik bazası yaradılmışdır.

Azərbaycanda hər bir şəxsin həyatında və cəmiyyətdə insan hüquq və azadlıqlarının reallığı çevrilməsi ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu öndərin ölkəmizə rəhbərliyi dövründə insan hüquq və azadlıqları sahəsində ardıcıl tədbirlər görülmüş, normativ-hüquqi baza formalaşdırılmış, insan hüquq və azadlıqları ən ali dəyər kimi dövlətin prioritet məqsədləri sırasına daxil edilmişdir.

Ümummilli liderin rəhbərliyi ilə hazırlanan və 1995-ci ilin 12 noyabrında ümumxalq səsverməsi ilə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ölkənin gələcək inkişaf prioritetlərini müəyyənləşdirməklə yanaşı, insan hüquq və azadlıqlarının təminatını dövlətin ali məqsədi kimi ön plana çıxarmışdır. Konstitusiyada əksini tapmış bu strateji məqsəd, ilk növbədə, hüquqi islahatları və insan haqlarının qorunması prinsipinin real həyatda tətbiqini zəruri etmişdir. Konstitusiyanın qəbulundan sonra Azərbaycanda hüquqi islahatların keyfiyyətə yeni mərhələsi başlanmış, yeni qanunvericilik aktları hazırlanaraq qəbul edilmişdir.

Konstitusiyanın III fəslı, bütövlükdə, yeni 48 maddə insan hüquq və azadlıqlarına həsr olunmuşdur. Əsas Qanunun 71-ci maddəsində

insan və vətəndaş hüquqlarına və azadlıqlarına təminat verilir, bu hüquqları və azadlıqları qorumaq qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının qarşısında mühüm vəzifə kimi qoyulur. Bir

10 dekabr Beynəlxalq İnsan Hüquqları Günüdür

Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının təminatı dövlət siyasətinin prioritet istiqamətidir

sözlə, insan şəxsiyyətinə və ləyaqətinə hörmət, dövlət hakimiyyət orqanlarının demokratik qaydada formalaşması vasitəsilə xalqın hakimiyyət funksiyasının həyata keçirilməsində iştirakı, insan hüquqlarının səmərəli müdafiəsi mexanizmlərinin mövcudluğu, ümumbəşəri dəyərlərə sadıqlıq, milli qanunvericiliyin beynəlxalq hüquqa uyğunlaşdırılması və bu kimi digər məsələlər Əsas Qanunumuzun mahiyyətini təşkil edir.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında əsas insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları ilə yanaşı, hüquqi məsuliyyət yaradan dövlətin, cəmiyyətin və vətəndaşların, o cümlədən hər bir şəxsin öz mənafeyi naminə yerinə yetirməli olduğu zəruri davranışı müəyyən edən vəzifələr də təsbit edilmişdir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin 1998-ci il fevralın 22-də imzaladığı “İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” Fərman və 1998-ci il 18 iyun tarixli “İnsan hüquqlarının müdafiəsinə dair Dövlət Proqramının təsdiq edilməsi haqqında” Sərəncam ölkəmizdə insan hüquqları sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin mahiyyətini və konsepsiyasını dəqiq müəyyənləşdirməklə insan hüquqlarının davamlı inkişafını təmin etmişdir. Daha sonra ölkəmizdə “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Qanun, Cinayət-Prosessual, Mülki, Mülki-Prosessual və digər məcəllələr qəbul edilmiş, 1993-cü ildən tətbiqinə moratorium qoyulan ölüm hökmü 1998-ci ildə tamamilə ləğv edilmişdir. Bununla yanaşı, 2001-ci il dekabrın 28-də “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında” Konstitusiya Qanununun qəbul edilməsi və Ombudsman təsisatının yaradılması insan hüquqlarının qorunması və davamlı

inkışafı baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Qanunvericilik sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə yanaşı, Azərbaycan müstəqil dövlət kimi insan hüquq və azadlıqlarının, demokratik təsi-

BMT Baş Assambleyasında keçirilən seçkilər nəticəsində Azərbaycanın bu quruma üzv seçilməsi ölkəmizin əldə etdiyi ən mühüm nailiyyətlərindən biridir. Azərbaycan-BMT əlaqələrinin inkişafı,

məhkəmlənməsi və ölkəmizin bu təşkilatda böyük nüfuz qazanmasını göstərən ən əhəmiyyətli hadisə isə 2011-ci il oktyabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzv seçilməsi və bu quruma rəhbərlik etməsi olmuşdur.

İnsan hüquqlarının qorunmasını və inkişafını daim diqqət mərkəzində saxlayan ölkə Prezidentinin sərəncamları ilə 2006-cı il dekabrın 28-də “Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planı”, 2011-ci il dekabrın 27-də isə “Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı” təsdiq edilmişdir. İnsan hüquqları sahəsində dövlət siyasətinin konkret istiqamətlərini müəyyənləşdirən bu sənədlər, əsasən, yeni mexanizmlər müəyyənləşdirərək həyata keçirilmişdir.

Ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin təmini ilə bağlı həyata keçirilən islahatlar Naxçıvan Muxtar Respublikasında da uğurla davam etdirilir. Muxtar respublikada hüquq institutlarının təkmilləşdirilməsi, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi mexanizmlərinin və ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması, əhalinin yüksəkkeyfiyyətli hüquqi yardımla təmin edilməsi istiqamətində geniş tədbirlər həyata keçirilir. Son illər muxtar respublikada insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi ilə məşğul olan dövlət orqanlarının fəaliyyəti təkmilləşdirilmiş, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin daha

Azərbaycan ümumbəşəri dəyərlərə əsaslanaraq insan hüquq və azadlıqları sahəsində yeni-yeni uğurlara imza atır. Çünki ölkəmizdə həyata keçirilən hüquq islahatları, ilk növbədə, qanunçuluğun daha da möhkəmlənməsinə, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının təminatına hesablanmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Aparatının mətbuat xidməti

Həyata keçirilən siyasət o zaman uğur gətirir ki, o həm dövlətin milli maraqlarına xidmət edir, həm ölkənin bütün regionlarında sağlam iqtisadi və siyasi mühit yarada bilir, həm də özünün sosial yönümü ilə xalqın bütün nümayəndələrinin mənafeyini ifadə edir. Təbii ki, bu zaman həmin ölkə iqtisadi qüdrəti, siyasi yüksəlişi və sosial ədaləti ilə hər zaman öndə olacaqdır. Çox sevindirici haldır ki, ölkəmiz Heydər Əliyev ideyalarından yetərinə bəhrələnməklə sadalanan hər bir nüansı özünün inkişaf mərhələlərində yaşamış və indi də yaşamaqdadır. Təkcə son 10 il müddətində ölkə iqtisadiyyatı 3,4 dəfə artmışdır. Ölkəmiz üzrə 1,2 milyon yeni iş yeri açılmışdır ki, bunun 900 mini daimidir.

Bütün bu uğurları eynilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının da iqtisadi inkişafında görmək mümkündür. Burada yaradılan möhkəm və sağlam iqtisadi mühit hər bir bölgədə özünü əks etdirməklə müdrik siyasətin ən yüksək təntənəsinə çevrilmişdir. 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarının sosial-iqtisadi inkişafı göstəricilərinə diqqət edəndə görürük ki, muxtar respublikada 1 milyard 768 milyon 736 min 600 manat (2012-ci ilin müvafiq göstəricisindən 8,6 faiz çox) həcmində Ümumi Daxili Məhsul istehsal edilmişdir.

Muxtar respublikamızda son on səkkiz ildə aparılan məqsədyönlü iqtisadi siyasət nəticəsində əhalinin fəaliyyət sferasına təkcə kənd təsərrüfatı (aqrar sektor) deyil, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri daxil edilmişdir. Bu da imkan vermişdir ki, muxtar respublikanın sosial-iqtisadi inkişafında iqtisadiyyatın digər sahələri də öz sözünü deyə bilsin.

Qurmaq, yaratmaq əzmi muxtar respublikanın gündəlik fəaliyyət sferasına aid olmuş, nəticədə, yeni-yeni sosial obyektlər və istehsal müəssisələri tikilməklə abadlaşan diyarımızın gözəlləşən mənzərəsi yaranmışdır.

İqtisadi inkişaf həm də artıq əsas makroiqtisadi göstəricilərdə birinci yerdə duran sənayenin davamlı yüksəlişini təmin etmişdir. Cari ilin yanvar-oktyabr aylarının makroiqtisadi göstəricilərini nəzərdən keçirərkən 725 milyon 161 min 800 manatlıq payla Ümumi Daxili Məhsulun sahə strukturunda birinci yeri sənayenin tutduğuun şahidi olur. Naxçıvan Muxtar Respublikasında 1990-1993-cü illərdə müəyyənləşdirilmiş məqsədyönlü iqtisadi inkişaf siyasəti 1995-ci ildən mütləq qəti əsaslarla davam etdirilməkdədir. Atılan hər bir addım insanların bu gününün firavanlığını, sabahının aydınlığını, gələcəyinin isə parlaqlığını

təmin etməyə yönəlmişdir. Bu isə hər bir insanın rahat, əmin-amanlıq şəraitində yaşayışını təmin etmişdir.

Kənd əhalisini torpağa, şəhərdə yaşayanları müxtəlif sənaye sahələrinə səsləməklə onlarda əməyə, fəaliyyətə maraq, həvəs və məhəbbət yaradılmış, bununla da, muxtar respublikamızın böyük tərəqqisi təmin edilmişdir.

2013-cü ilin son on ayının sosial-iqtisadi inkişaf tempi göstərir ki, insanların yaşayışı, sosial vəziyyəti, məşğulluq şəraiti daha da yaxşılaşmış, əhalinin gəlirləri 1 milyard 334 milyon 821 min 600 manat olmuşdur. Təbii ki, bütün bunlar in-

sanların alıcılıq qabiliyyətinin yüksəlməsi ilə nəticələnmişdir.

Kəndlərdə yaşayan insanlar istehsal etdikləri məhsulları bazara asanlıqla çıxara və əmtəələrini reallaşdırırlar. 2013-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında özünü göstərən bu rahatlıq istehsal olunmuş kənd təsərrüfatı məhsullarının 280 milyon 719 min 200 manatlıq həcmi ilə xarakterizə olunmaqdadır. Bu bir həqiqətdir ki, ən ucqar dağ kəndlərində belə yaşayan kəndlilərimiz dövlətin yaratdığı əlverişli iqtisadi mühit nəticəsində infrastruktur təminatından ən yüksək səviyyədə yararlanaraq vaxt və məhsul itkisi olmadan sə-

səmərəli təşkili məqsədlə İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) təsisatı yaradılmışdır.

Ölkə Prezidentinin “Naxçıvan Muxtar Respublikasında hüquq institutlarının inkişafı haqqında” 2006-cı il 2 noyabr tarixli Fərmanı muxtar respublikada hüquq institutlarının inkişafında müstəsna rol oynamışdır. Fərmanın qəbul edilməsindən ötən illər ərzində muxtar respublikada hüquq institutlarının inkişaf etdirilməsi, o cümlədən məhkəmə orqanlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər görülmüşdür. Bununla yanaşı, əhalinin müxtəlif qruplarının hüquqlarının müdafiəsi, dövlət orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində də mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir.

2011-ci il dekabrın 29-da keçirilən dördüncü çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin dördüncü sessiyasında “Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında” Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanununda müvafiq dəyişikliklər edilmişdir. Bu dəyişikliyə əsasən, ölkəmizin qoşulduğu “İşgəncə və digər qəddar, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəza əleyhinə Konvensiya”nın Fakültativ Protokoluunda nəzərdə tutulmuş preventiv mexanizmin funksiyalarını və informasiya sahibi olan dövlət orqanlarının, yerli özünüidarə orqanlarının və vəzifəli şəxslərin “Informasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn vəzifələri Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerinə yetirməsinə nəzarəti həyata keçirən təsisat qismində Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) müəyyən edilmişdir. Qanuna edilmiş bu dəyişiklik muxtar respublikada insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində mövcud qanunvericiliyin daha da təkmilləşdirilməsinə, insan hüquq və azadlıqlarının daha etibarlı şəkildə qorunmasına xidmət edir.

mərəli fəaliyyət göstərir.

Ayındır ki, qeyd edilən səmərəlilik muxtar respublikada formalaşdırılmış güclü hüquqi baza əsasında təmin olunmuşdur. Həmin hüquqi baza, əsas etibarilə, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin imzaladığı sərəncamlardan ibarətdir. “Naxçıvan Muxtar Respublikasında aqrar bölmədə lizinqin genişləndirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” 2005-ci il 28 yanvar tarixli, “Naxçıvan Muxtar Respublikasında kartofçuluğun inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında 2005-ci 11 aprel tarixli, “2008-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında 2008-ci il 17 sentyabr tarixli, “2012-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında 2012-ci il 14 fevral tarixli sərəncamlar və digər hüquqi sənədlər muxtar respublikanın müasir böyük və möhtəşəm inkişaf mənzərəsini yaratmışdır.

Cavadxan QASIMOV
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Iqtisadiyyat güclənir, rifah yüksəlir

mərəli fəaliyyət göstərir.

Aydındır ki, məktəbdə psixoloji xidməti məktəb psixoloqu yerinə yetirir. Lakin bu əhəmiyyətli məsələnin bir müntəxəssis tərəfindən keyfiyyətlə həyata keçirilməsi mümkün deyil. Ona görə də bütün pedaqoji kollektiv, daha dəqiq desək, hər bir müəllim məktəbdə psixoloji xidmət göstərmək səriştəsinə malik olmalıdır. Son nəticədə isə yenə də ən böyük məsuliyyət psixoloqların üzərinə düşür. Məktəb psixoloqunun işinin əsas qayəsi fərdi yanaşma əsasında problemin həllinə nail olmaq üçün psixoloji üsul və vasitələri sərbəst həyata keçirməyi bacarmaqdır.

Məktəb psixoloqu necə işləyir?

Onların bir çoxu öz vəzifəsinin öhdəsindən gələ bilmir

Psixoloji tədqiqatlar artıq çoxdan sübut etmişdir ki, şagirdin psixi inkişafında baş verən bu və ya digər qüsuru aradan qaldırmaq əvvəlcədən həmin qüsurun baş verməsinin qarşısını almaqdan qat-qat çətindir. Burada isə psixoprofilaktik işlərin əhəmiyyəti xüsusi olaraq diqqəti cəlb edir. Həmin cəhət məktəbdə psixoloji xidmət zamanı nəzərə alınmalıdır. Araşdırmalar, sorğular sübut edir ki, şagirdlər məktəb psixoloqları ilə heç ünsiyyətdə olmurlar.

Ölkəmizin, eləcə də muxtar respublikamızın orta məktəblərində psixologiya üzrə mütəxəssislər fəaliyyət göstərilir. Qeyd edim ki, son illərdə muxtar respublikamızda ümumtəhsil məktəblərinin praktik-psixoloq kadrları ilə təmin olunması daim diqqətdə saxlanılmış, əksər ümumtəhsil məktəbləri alitəhsilli psixoloqlarla təmin edilmişdir. Belə ixtisaslı kadrlar olmayan təhsil müəssisələrində isə uzun illərin təcrübəsinə malik olan müəllimlərimiz Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunda təşkil edilmiş praktik-psixoloq kursları keçərək həmin vəzifələrə təyin olunmuşlar. Bütün ümumtəhsil məktəblərimizdə psixoloji xidmətin təşkili, psixoloqların fəaliyyəti və əməyinin elmi şəkildə təşkili üçün psixoloji kabinet yaradılmışdır. Daha doğrusu, hər məktəbdə psixoloq otağı ayrılmışdır. Eyni zamanda məktəblərimizin əksəriyyətində psixoloji xidmətin əsas istiqamətlərini əks etdirən stand (guşə), psixoloji metodikalar dəsti, psixoloji ədəbiyyatlar və elektron-daşıyıcılar mövcuddur. Amma təəssüf ki, psixoloqlarımız heç də bu şərəitdən lazımunca istifadə etmirlər. Düzdür, bunu bütün psixoloqlara aid etmək olmaz. Məktəb psixoloqları içərisində öz işinə daha ciddi yanaşan, yaradıcı, yenilikçi psixoloq olan Ordubad rayon Düyün kənd tam orta məktəbinin psixoloqu Müseyib Həsənovun qabaqıl iş təcrübəsi Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyi Kollegiyasının qərarı ilə muxtar respublika ümumtəhsil məktəbləri arasında yayılmışdır. Ancaq muxtar respublikanın ümumtəhsil məktəblərində fəaliyyət göstərən psixoloqların heç də hamısı öz işinin öhdəsindən uğurla gələ bilmir. Elələri var ki, psixologiyanın nə olduğundan, ümumiyyətlə, xəbərsizdir. Bu, onunla bağlıdır ki, bir sıra məktəblərdəki psixoloqlar həmin sahə üzrə mütəxəssis deyillər. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Təhsil Nazirliyindən aldığımız məlumata görə, regionumuzda 206 tam orta məktəbin hər birində psixoloq işləyir. Onların heç də hamısı ixtisas təhsilli deyil. Belə ki, bəzi məktəblərdə psixoloq funksiyasını fənn müəllimləri icra edirlər. Bəzilərindən isə peşəkarlığı aşağı səviyyədədir. Peşəkar olmadıqlarından lazımi səviyyədə də işləyə bilmirlər.

Bu gün ümumtəhsil məktəblərində fəaliyyət göstərən psixoloqların üzərinə mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Muxtar respublikada ümumtəhsil məktəblərində təhsilə cəlb olunan

məhdud fiziki imkanlı şagirdlərlə aparılan işin lazımi şəkildə təşkil olunması məktəb direktorları ilə yanaşı, məktəblərdə fəaliyyət göstərən praktik-psixoloqlara həvalə edilmişdir. Bu günlərdə ümumtəhsil məktəblərində fəaliyyət göstərən psixoloqların iştirakı ilə məhdud fiziki imkanlı şagirdlərlə aparılan işlər və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş tədbirdə psixoloqların fəaliyyəti müzakirə olunmuşdur. Bir sözlə, müasir dövrdə məktəblərdə psixoloqlara böyük ehtiyac var. Bu peşə sahibləri öz vəzifələrinə işə gəlib-gəlmək kimi baxmamalı, peşəsinin tələb etdiyi vəzifələri layiqincə yerinə yetirməlidirlər.

Onu da qeyd etməliyəm ki, təkcə psixoloqlar deyil, müəllimlərin də üzərinə böyük vəzifələr düşür. Müəllim pedaqoq olmaqla yanaşı, həm də müəyyən mənada bir psixoloqdur. Belə ki, müəllimlər dərs dediyi şagirdlərin psixologiyasına ən az valideynlər qədər bələd olurlar. Hər gün öz şagirdləri ilə ünsiyyətdə olan müəllim artıq hər bir şagirdinin ayrı-ayrılıqda nəyə qadir olduğunu, hansı psixologiyaya, hansı düşüncəyə malik olduğunu, müxtəlif hadisələrə necə yanaşdığını, necə reaksiya verdiyini və həmin hadisəni necə analiz etdiyini bilməlidir. Bəzən müəllimin qarşısına elə şagird də çıxır ki, belə uşaqlara çətin tərbiyə olunan şagirdlər kimi yanaşırlar. Və bəzi müəllimlər məsələnin həllini həmin şagirdin şəxsiyyətini alçaqlamaqda, təhqir etməkdə, qiymətini kəsməkdə görürlər ki, bu da şagirdin psixologiyasına birbaşa mənfi təsir göstərir. Belələri şagirdə özlərinə qarşı nifrət hissi yaradırlar. Bu zaman köməyə məktəb psixoloqu çatır. Məktəbdə psixoloji xidmətin əsas vəzifəsi şagirdlərin və müəllimlərin psixi sağlamlığının qorunması qayğısına qalmaqdır.

Məlumdur ki, orta məktəbdə təhsil alan şagirdlərdə oturmaq bir fikir yoxdur. Bunlar zaman-zaman formalaşır. Diqqəti bu istiqamətə yönəltmək lazımdır. Bunun üçün məktəb-valideyn-uşaq sistemi dəqiq işləməlidir. Əgər sinif rəhbərləri, fənn müəllimləri məktəb psixoloqu ilə davamlı olaraq əlaqə saxlasa, öz şagirdlərində müşahidə etdiyi psixoloji vəziyyəti psixoloqla bölüşsə, eyni zamanda şagirdlərin psixoloqla görüşünün təşkil etsə, o zaman “çətin uşaq” anlayışı ortaya çıxmaz. Amma çox təəssüf ki, bu gün reallıq başqadır. Müəllim öz dərslərini keçməklə öz missiyasının tamamlanmış olduğunu düşünür. Müəllim şagirdləri ilə, hər şeydən öncə, bir dost, bir sirdaş kimi münasibət qurmalıdır. Yeri gələndə həll edə bilmədiyi hər hansısa bir durumu psixoloqla məsləhətləşərək həll etməli və bu, şagirdin xeyrinə həll olunmalıdır. Əgər məktəblərdə şagird-psixoloq münasibəti normal səviyyədə qurulsa, bu, istər-istəməz şagirdlərdə sağlam psixologiyanın yaranmasına səbəb olacaqdır. Nəticədə, şagirdlər mükəmməl bilik və savada yiyələnəcəklər.

✎ Sara ƏZİMOVA

“Xəmsə” milli intellektual oyununun iştirakçıları Naxçıvanda

“Xəmsə” milli intellektual oyunu üzrə gənclər arasında III Azərbaycan Çempionatının final mərhələsinin iştirakçıları dekabrın 9-da Naxçıvana gəlmişlər. Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası Gənclər və İdman nazirliklərinin, həmçinin Naxçıvan Muxtar Respublikası Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə bu gün keçiriləcək final mərhələsinin iştirakçıları olan 32 komandanın üzvləri dünən Heydər Əliyev Muzeyində, Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzində və Əcəmi seyrəngahında olmuşlar.

Heydər Əliyev Muzeyində qonaqlara ulu öndərimizin həyat və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar haqqında

geniş məlumat verilmişdir. Bildirilmişdir ki, muzey Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 1999-cu il 18 fevral tarixli Sərəncamına əsasən yaradılmış, 1999-cu il mayın 10-da fəaliyyətə başlamışdır.

Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzində intellektual oyununun iştirakçılarına məlumat verilmişdir ki, yerin 100 metr dərinliyində yerləşən və əvvəllər duz çıxarılan mağarada xəstələr yaradılan xəstəxanadan yalnız gecələr yatmaq üçün istifadə edirlər. Təxminən 340 metr uzunluğundakı mağarada qadın, kişi və uşaqlar üçün ayrı-ayrı otaqlar var. Xüsusilə yaz aylarında mərkəzə müraçiat edən xəstələrin sayı artır. Müt-

licə alan xəstələrin sağalma ehtimalı uşaqlarda 95, böyüklərdə isə 85 faizdir. Xəstələr duz ionlarını tənəffüs vasitəsilə qəbul etməklə əvvəlki sağlamlıqlarına qovuşurlar.

Sonda Əcəmi seyrəngahına gələn gənclər Möminə xatın türbəsi və Açıq Səma Altında Muzeylə tanış olmuşlar.

Xəbərlər şöbəsi

Bir qolun qazandığı vacib 3 xal

Futbol üzrə Azərbaycan I divizionunun 13-cü turu “Araz-Naxçıvan” futbol komandasının daha bir qələbəsi ilə yadda qaldı. Həftəiçi ölkə kubokunun 1/8 final mərhələsində “Simurq” üzərində qələbədən sonra Naxçıvan təmsilçisi bu dəfə “Ağsu” futbol komandasını bürətdi. Cari mövsümdə ikinci dəfə qarşılaşdığı Şirvan klubu qarşısında mükəmməl oyun sərgiləyən qırmızı-ağlar qazandığı qələbədən sonra liderliyini davam etdirdi.

Tanış rəqib
“Ağsu” futbol komandası cari mövsümdə ikinci dəfə Naxçıvana səfər edirdi. Oktyabrın son günündə ölkə kubokunun 1/16 final mərhələsində “Araz-Naxçıvan”la qarşılaşmaq üçün muxtar respublikaya gələn şirvanlılar yenə məğlubiyyətlə üzləşdilər. O zaman Elmin Çobanovun əlavə edilmiş dəqiqələrdə vurduğu qol komandamızı növbəti mərhələyə daşımışdı. I divizionda ilk dövrənin başa çatmasına iki tur qalmış qırmızı-ağların qonağı olan “Ağsu” son 3 turda qələbə üzünə həsrət idi. Belə ki, “Qaradağ-Lökbatan” və “Turan-T”-yə məğlub olan ağsulular ötən turda doğma arenada “Şəmkir”in müqavimətini qıra bilməmişdilər. Naxçıvana qələbə əzmi ilə gələn “Ağsu”nun heyətində iki futbolçunun olmaması diqqəti çəkirdi. Baş məşqçi Naxçıvandan cari mövsümdə heç bir komandanın xal apara bilmədiyini də yaxşı bilirdi.

“Araz-Naxçıvan”a gəlcə, qırmızı-ağlar “Simurq” qələbəsidən sonra bu matça köklənmişdilər. Məhz buna görə baş məşqçi Əsgər Abdullayev yətimlərinə oyunun taleyini elə ilk hissədə həll etmək tapşırığını vermişdi. Optimal heyətlə meydana çıxan Naxçıvan klubunda qapı yenə Emil Balayevə həvalə edilmişdi. Müdafiə xəttində dəyişilməz Cavid-Ruslan-Mikayıl-Əlimirzə “kvartetinə” orta xətdə Əşqin-Akif-Elgiz triosu köməklik edir-

di. Hücumun sivri ucunda olan David Caniyevə isə cinahlarda mübarizə aparan Bəxtiyar Soltanov və Elmin Çobanovun sürətli reydləri nəticəsində öz işini görmək tapşırığı verilmişdi.

Naxçıvanda rekord göstərici
Matç başlamazdan öncə diqqəti cəlb edən məqam stadionda toplaşan azarkeşlərin çoxluğu idi. Azərbaycan çempionatında fanat baxımından qıtlıq çəkən komandalımızdan fərqli olaraq, Naxçıvan Muxtar Respublika Stadionunu 7000 azarkeş doldurmuşdu ki, bu da istər Premyer-Liqada, istərsə də I divizionda bu tur üçün rekord göstərici idi. Ümumiyyətlə, bu rəqəmə cari mövsümdə I divizionda ilk dəfə rast gəlinirdi. Azarkeşlərin stadionu axını belə davam edərsə, o zaman mövsümün sonunda naxçıvanlı fanatlar Azərbaycan futbol tarixinə adlarını qızıl hərfklə yazdıracaqlar.

Oyuna gəlcə, “Araz-Naxçıvan”ın futbolçuları baş məşqçi Əsgər Abdullayevin tapşırıqlarını meydana layiqincə yerinə yetirdiklərini elə ilk dəqiqələrdə nümayiş etdirdilər. Hakim Teymur Fərhadovun fitindən sonra hücumu atılan meydan sahibləri ilk təhlükəli vəziyyəti David Caniyevlə yaratdılar. Ancaq hücumumuzun zərbə ilə vurduğu top qapıdan bir qədər aralı keçdi. Matçın yarım saatının tamamında isə Mikayıl Rəhimov tablodakı sıfırları dəyişə bilirdi. Belə ki, cərimə meydançasında yaranan qarışıqlıqda topu önündə

görən müdafiəçimizin zərbəsinə qapıcı meydana çıxardı. Ardınca isə Ruslan Abiyevin uzaqdan zərbəsi stadionda toplaşmış azarkeşlərə həyəcanlı anlar yaşatdı. Muxtar respublika təmsilçisi istəyinə görüşün 39-cu dəqiqəsində çatdı. Meydanın mərkəzində qurulan hücumdan sonra sağ cinahda irəliləyən Cavid Həsənov komanda yoldaşlarından ideal ötürmə aldı. Rəqib müdafiəçini aldadaraq cərimə meydançasına daxil olan Cavidin mükəmməl asmasını David Caniyev eyni gözəlliklə qapıya göndərdi – 1:0. Bu, hücumçumuzun cari mövsümdə rəqib qapılarında keçirdiyi 12-ci qol oldu.

İkinci hissə də qırmızı-ağlar üçün pis başlamadı. Əvvəlcə Əsgər Abdullayev Akif Tağıyevi Fərman Qəmbərovla, David Caniyevi isə Emin İmaməliyevlə əvəzlədi. Xüsusilə ikincinin meydana daxil olmasından sonra hücum xəttindəki sürət bir qədər də aktivləşdi. Künc zərbələrinin birində yenə səhnəyə Mikayıl Rəhimov çıxdı. Onun başla oyununda tam dəqiqlik çatmadı. Ardınca E.İmaməliyev sağ cinahdan cərimə meydançasına daxil oldu, lakin onun zərbəsinin qarşısını rəqibin müdafiəçiləri ala bildilər. Bir epizodda isə Bəxtiyar Soltanov tablodakı rəqəmləri dəyişə bilirdi. Belə ki, rəqib müdafiəçilərin bir-birlərini anlamamasından sonra araya girən B.Soltanovun zərbəsinə qapıcı dəf etdi. “Ağsu”nun nadir hücumlarından birində Nicat Tağıyevin zərbə ilə vurduğu top qapıdan aralı keçdi. Qapımız ötündə yaranan bir təhlükəli epizodda isə müdafiəçilərimizin bir-birini başa düşməməsi diqqətdən yayınmadı. Künc zərbəsindən edilən asma iki müdafiəçimizdən keçsə də, rəqib futbolçuların topa toxuna bilməməsi təhlükəni sovuşdurdu. Beləliklə, “Araz-Naxçıvan” cari mövsümdə 12-ci qələbəsini qazandı və turnir cədvəlindəki mövqeyini qorudu. Bu qələbədən sonra komandamızın aktivindəki xal 37-yə yüksəldi.

Qeyd edək ki, “Araz-Naxçıvan” futbol komandası növbəti oyununu səfərdə keçirəcək. Dekabrın 15-də qırmızı-ağlar Nəriman Nərimanov adına Neftçala Şəhər Stadionunda eyniadlı komandanın qonağı olacaq.

✎ Ceyhun MƏMMƏDOV

Allah rəhmət eləsin

Əziz Əliyev adına Naxçıvan Muxtar Respublika Mərkəzi Uşaq Xəstəxanasının Laboratoriya şöbəsinin işçiləri iş yoldaşları Təranə Korimovaya, bacısı **GÜLNAR XANIMIN** vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin

hüznə başsağlığı verirlər. Naxçıvan Muxtar Respublikası Doğum Mərkəzinin kollektivi iş yoldaşları İradə Əsgərova, əzizi **LENA XANIMIN** vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ŞƏRQ qapısı

Baş redaktor:
TURAL SƏFƏROV

Ünvan: AZ-7000, Naxçıvan şəhəri, “Təbriz” küçəsi, 1.

Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Şöbələr: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: serqqapisi@nakhchivan.az

Qeydiyyat №: 575

Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Səbuhi Həsənov

Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Əcəmi” NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Tiraj: 3940. Sifariş № 1106